

Mejniki gospostva Jama (Luegg) v gozdovih Hrušice

The Jama (Luegg) estate boundary marks in the forests of Hrušica, Slovenia

Mihaela Triglav Čekada, Edo Kozorog, Božidar Premrl

UDK: 528.44:349.418:630*9:332.3
Klasifikacija prispevka po COBISS.SI: 1.01
Prispelo: 16. 3. 2025
Sprejeto: 5. 4. 2025

DOI: 10.15292/geodetski-vestnik.2025.02.180-204
SCIENTIFIC ARTICLE
Received: 16. 3. 2025
Accepted: 5. 4. 2025

IZVLEČEK

V prispevku predstavljamo različna stara mejna znamenja, ki so se ohranila na mejah katastrskih občin na območju gozdov Hrušice, Nanosa, Javornika nad Črnim Vrhom in Javornikov nad Cerknico. Omejili smo se na območje nekdanjega gospostva Jama (Predjama), za katero se je ohranil opis meje še iz leta 1589. Ta meja se je skozi stoletja pretvorila v meje katastrskih občin, meje upravnih in gozdarskih enot. Na terenu smo preučili mejna znamenja iz let 1691, 1823 in iz obdobja 1863–1881. Na obravnavanih mejnikih najdemo vklesane napise HL, HW, HH in BHA. V odvisnosti od njihove lokacije in časa postavitve pomenijo okrajšave za gospostva, upravne okraje ali gozdnogospodarske enote. V članku opišemo 30 geodetskih znamenj in dve cerkvi. V cerkvi sv. Lovrenca nad Studenim se je ohranila kamnita plošča z napisom, ki sporoča, da so se o tej mejni točki Jame uskladili leta 1820. Na pročelju cerkve sv. Brica v pobočju Nanosa pa je vžidan kamen z vklesanimi znaki, ki je bil po ljudskem izročilu prav tako mejni kamen gospostva Jama.

ABSTRACT

In this paper, old cadastral municipalities boundary marks are presented that have been preserved in the forests of Hrušica above Postojna, Nanos, Javornik above Črni Vrh and Javorniki above Cerknica (Slovenija). The study area has been limited to the former estate of Jama (Predjama), for which a description of its boundary has been preserved from 1589. Over the centuries, its boundaries have been transformed into the boundaries of cadastral municipalities, administrative and forestry units. The boundary marks from 1691, 1823 and the period 1863–1881 were examined in the field. The inscriptions HL, HW, HH and BHA are carved on them. Depending on their location and time of erection, these are abbreviations for estates, administrative districts, or forestry units. In this article we describe 30 geodetic marks and two churches. The church of St. Lawrence above Studeno has a stone slab preserved on which the inscribed text explains that its church tower presented the border point of the estate Jama agreed upon in the year 1820. The church of St. Bric on Nanos has a stone with carved inscriptions preserved in the outer wall, which, according to folklore, was also the border stone of the same estate in the past.

KLJUČNE BESEDE

mejniki katastrskih občin, upravna razdelitev, gozdarska razdelitev, grad Jama (Predjama), gozdovi Hrušice nad Postojno, Windischgrätz

KEY WORDS

cadastral municipality boundary marks, administrative units, forestry units, Predjama (Luegg) Castle, forest Hrušica above Postojna, Windischgrätz

1 UVOD

Glavni namen raziskave je bil na terenu preveriti in na podlagi različnih virov ugotoviti, kaj pomenita napisa HL in HW, ki ju najdemo na različno starih mejnikih na območju gozdov Hrušice, Javornika nad Črnim Vrhom in Nanosa (slika 1). Zaradi svoje starosti imajo ti mejniki pomembno kulturnozgodovinsko vlogo, hkrati pa so še danes veljavni mejniki katastrskih občin v katastru nepremičnin. Soavtor tega prispevka je s pomočjo domačinov mnogo takih mejnih znamenj identificiral že pred več kot dvajsetimi leti (Premrl, 2024). Po ponovnem podrobnem terenskem pregledu obravnavanega območja smo na mejah katastrskih občin našli še druge mejnike z enakimi napisi, s preučevanjem literature ter arhivskih geodetskih virov, kot so franciscejski, reambulančni ter drugi novejši zemljiškokatastrski načrti in topografije geodetskih točk (eZKN, 2024; PREG, 2024), ter gozdarskih kart (npr. pregledne gozdarske karte v merilu 1 : 10.000) pa nam je uspelo ohranjena geodetska znamenja postaviti v geodetski, gozdarski in zgodovinski kontekst.

Slika 1: Štirje primeri mejnikov katastrskih občin iz različnih časovnih obdobj, ki imajo napis HL: a) 1691 – Pri Jesenu, b) 1867 – štirimeja katastrskih občin pod Tisovim gričem, c) 1865 – pri jami Hram na koncu Črnjavske doline in d) okoli 1920 – Pri granati (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

2 OBMOČJE IN NJEGOVI LASTNIKI SKOZI ČAS

Širše obravnavano območje (slika 2) lahko zgodovinsko opredelimo kot območje nekdanjega gospostva Jama, ki bi mu danes rekli gospostvo Predjamskega gradu (Zadnikar, 1965; Žontar, 1980; Stopar, 2001). Gospostvo Jama (nem. *Luegg*) je delovalo kot ločena upravna enota, to je okraj, v notranjskem okrožju med letoma 1782 in 1811 (Žontar, 1980). Okraj Jama je mejil na naslednje okraje: Planina (*Haasberg*), Postojna (*Adelsberg*), Senožeče (*Senosetsch*), Vipava (*Wippach*) in Logatec (*Loitsch*) (Žontar, 1980; Umek, 1995). V oklepajih smo zapisali še nemška poimenovanja okrajev, saj so zelo pomembna za razlago kratic na še ohranjenih mejnikih. Po letu 1792 so severna in vzhodna meja okraja Jama ter vzhodni meji okraja Postojna in Vipava predstavljali tudi cerkvenoupravno mejo, to je mejo tržaške škofije oziroma njenega severnega dela, imenovanega dekanija Hrenovice (Dolinar et al., 2011).

V času Ilirskih provinc je Notranjska postala distrikt, ki je imel sedež v Postojni, delil pa se je na kantone Postojna, Idrija, Logatec, Senožeče, Lož in Cerknica. Vipava takrat ni spadala vanj (Holz, 1986). Po restavraciji avstrijske oblasti so okraj Jama pripojili k okraju Senožeče, saj je katastrska občina Bukovje ob franciscejski zemljiškokatastrski izmeri, ki so jo tod izvajali leta 1823, že spadala v okraj Senožeče. Notranjsko okrožje so takrat preimenovali v postojnsko okrožje.

Po letu 1849, ko so razpustili okrožja, je del severovzhodne meje nekdanjega gospostva Jama postal meja med okrajnima glavarstvoma Postojna in Logatec (Dolinar et al., 2011). V okrajno glavarstvo Postojna na območju nekdanjega gospostva Jama spadajo okraji Postojna, Senožeče in Vipava. Na severu mejijo na okraja Idrija in Logatec iz okrajnega glavarstva Logatec¹. Meje okrajnih glavarstev in njim podrejenih okrajev so se spreminjale še kasneje: katastrski občini Strmica in Studeno, ki sta prej spadali v okrajno glavarstvo Logatec, sta bili pripojeni k okrajnemu glavarstvu Postojna šele leta 1867 (Holz, 1986). Na sliki 2 smo prikazali mejo iz leta 1867 (vir: pregledne karte katastrske izmere: SI AS 176/S/01², SI AS 176/S/02, SI AS 176/S/03).

Ob ustanovitvi okrajev okoli leta 1780 so se ti delili na manjše enote, to je na naborne (konskripcijske) občine, ki so jih v času jožefinske zemljiškokatastrske izmere uporabili kot katastrske občine, v katerih so ločeno izvajali katastrski popis. Meje nabornih občin so temeljile še na veliko starejših mejah vasi in gospostev. Meje katastrskih občin so nato prevzeli v franciscejski zemljiškokatastrski izmeri, ko so jih tudi prvič kartirali (Žontar, 1980; Slak et al., 2020). Ker so meje franciscejskih katastrskih občin večinoma ohranile svojo veljavo vse do danes, ima večina obravnavanih mejnikov iz tega članka še danes veljavno zemljiškokatastrsko vlogo.

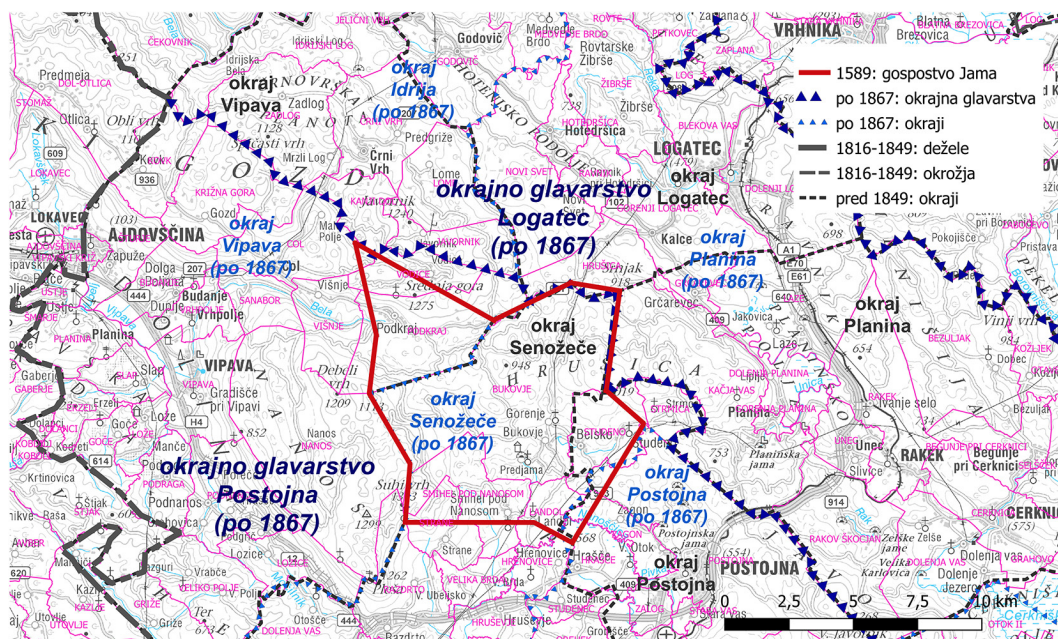
Danes na severni meji nekdanjega okrožja Jama najdemo mejo med današnjima občinama Ajdovščina in Logatec.

Na sliki 2 je kot najstarejša meja prikazana meja gospostva Jama iz urbarja z dne 1. maja 1589. Povzeta je po Rutarju (1895), tukaj navajamo slovenski prevod iz Rupnikovega tipkopisa (2018), ki je nastal že leta 1935: »*Od Lepe jablane (ob cesti med Studenim in Strmico, kjer je še sedaj mejni kamen med Postojno, Hasbergom in Jamo), do Korita, na sv. Lavrencija (v južnem zidu cerkve je vzidana plošča, ki naznanja mejo),*

¹ Okrajno glavarstvo Logatec se je najprej imenovalo Logatec (Planina), nato Logatec pri Planini in na koncu Logatec (Holz, 1986).

² Na arhivske vire iz Arhiva republike Slovenije (AS) se bomo sklicevali s signaturo PE. V primeru signature AS 176/S/01 pomeni številka 176 franciscejski kataster in S pregledne karte. Signatura PE (SI AS 176/A/A20/s/PG) posamezne katastrske občine je sestavljena iz številke 176 za franciscejski kataster, A za kresijo Postojna, A102 za katastrsko občino Nanos (102) v Postojnski kresiji (A), s pomeni spisovni del, PG pa skico. Letnice dokumentov smo prepisali neposredno iz spisovnih ali kartografskih delov dokumentov.

odtod na sv. Jedert v Hrušici in dalje proti Vodicam (Suhi vrh, 1116 m); od tam proti jugu mimo Podkrajja čez Jesen (ob križu na koncu brunske poti je še kamen) na sv. Bričija, odtod na Pogled (višina 566 m pri vasi Hrenovice) in čez Landol nazaj do Lepe jablane.»

Slika 2: Nekdanje meje gospostva Jama iz leta 1589 (rdeča), dežel, okrožij in okrajev med letoma 1816 in 1849 (sivo črtkano in pokončni sivi napisi), okrajnih glavarstev in okrajev po letu 1867 (modri trikotniki in ležeči modri napisi) in današnje meje katastrskih občin (rožnate). Prikazane meje so le informativne narave (podlaga: DPK 1 : 250.000, GURS).

Pri tem je treba opozoriti, da si opisane lokacije ne sledijo zaporedno, ker so jih prepisovalci urbarjev pomešali³, zato so različni avtorji to mejo različno interpretirali (Rutar, 1895; Zadnikar, 1965; Stopar, 2001; Penko, 2007; Rupnik, 2018). Naša, ki je prikazana na sliki 2, temelji na analizi predhodnih virov in pregledu ledinskih imen, ki so se ohranila na franciscejskih zemljiškokatastrskih načrtih.

Omenjeni urbar je nastal, ko je Janez Cobenzl leta 1589 odkupil gospostvo Jama, ki ga je imel v zastavi že od leta 1567. Ker je umrl brez potomcev, je po njem dedoval njegov brat Ulrik, čigar sin Janez Filip je leta 1674 postal grof. Njegov sin Janez Gašper Cobenzl⁴ (1664–1742) je bil leta 1691 imenovan za državnega dvornega svetnika na Dunaju in se je nameraval preseliti tja, zato je leta 1711 gospostvo Jama prodal Sebastjanu Raigerfeldu. Ko je leta 1716 postal deželni glavar Kranjske, pa ga je želel ponovno odkupiti. Najprej je leta 1716 kupil Planino in Logatec, nato leta 1719 še Jamo (Rupnik, 2018). Tako je ozemlje od sredine nanoške planote do Vrhnike leta 1719 postalo last Cobenzlov. Leta 1810 je rodbina Cobenzlov izumrla, njegovo posest pa je podedoval daljni sorodnik grof Mihael Coronini. Ta ga je leta

³ Urbar gospostva Jama iz leta 1589 se uvršča med reformirane urbarje, o katerih vemo, da so jih morali vsako leto prepisati v posebne priročne urbarje, na podlagi katerih so pobirali dajatve (Umek, 1982). Rutar (1895) v svojem delu na več mestih omenja, da je obravnaval kopijo urbarja in ne originala.

⁴ Janez Gašper Cobenzl je bil tisti čas zelo cenjen državnik in svetovljani. Znan je tudi po tem, da je spodbujal zemljemerja in upravitelja idrijskega rudnika Franca Antona Steinberga (1684–1765), da je intenzivno raziskoval Cerkniško jezero in izsledke objavil v knjigi (Preinfalk, 2022).

1825 zapustil svoji soprogi Zofiji, ona pa ga leta 1846 prodala Weriandu Aloisu Windischgrätzu (Rupnik, 2018; Žigon, 1995; Otorepec, 1972). Windischgrätzji so to posest upravljali do nacionalizacije po koncu druge svetovne vojne (Stopar, 2001). Gospodstvo Vipava pa je bilo v letih od 1528 do 1910 vseskozi v posesti Lanthierijev (Vetrih, 2013).

Vendar meje leta 1846, ko je posest prevzel Windischgrätz, še niso bile dokončno urejene, saj Rutar (1895) navaja, da so bile takrat med domačini še žive zgodbe o biričih, ki so vsako leto razglašali potek meje med Vipavo in Jamo v Podkraju pri koritih. Meja je bila tako slabo določena, da je zaradi tega prihajalo celo do mejnih sporov, zaplemb živine, na Nanosu pa celo do ubojev. Naraščanje napetosti na mejah v 18. stoletju ni bilo tako redko, saj poznamo podobne primere z vzhodne meje kartuzije Bistra (Triglav Čekada, 2023). Na nedoločenost mej med katastrskimi občinami Nanos, Podkraj in Hrušica iz časa franciscske izmere kažejo tudi skice mej teh katastrskih občin, na katerih sta izrisani še dve varianti meje (slika 3). Mejo pri Podkraju so Windischgrätzji in Lantieriji dokončno uredili šele leta 1863 (Rutar, 1895). Iz zemljiške knjige je razvidno, da so podkrajске gozdove Lanthieriji 25. 8. 1891 prodali Antonu Černigoju, ta pa dne 25. 9. 1910 ljubljanskemu kanoniku Josipu Šišku. Leta 1915 so gozdovi prešli na Ljudsko posojilnico Ljubljana, 3. 11. 1917 pa jih je od nje kupil Hugo Veriand Windischgrätz. Lastništvo je ohranil tudi med obema vojnama, ko je to območje prešlo pod Italijo. Leta 1925 sta bila izdelana prvi gozdnogospodarski načrt za revir Podkraj in podrobna oddelčna karta z vrisanimi mejnimi kamni. Drugi načrt je bil izdelan leta 1935 in je že v italijanskem jeziku, opombe ob njegovem izvajanju pa so v nemščini (Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije OE Tolmin in OE Postojna).

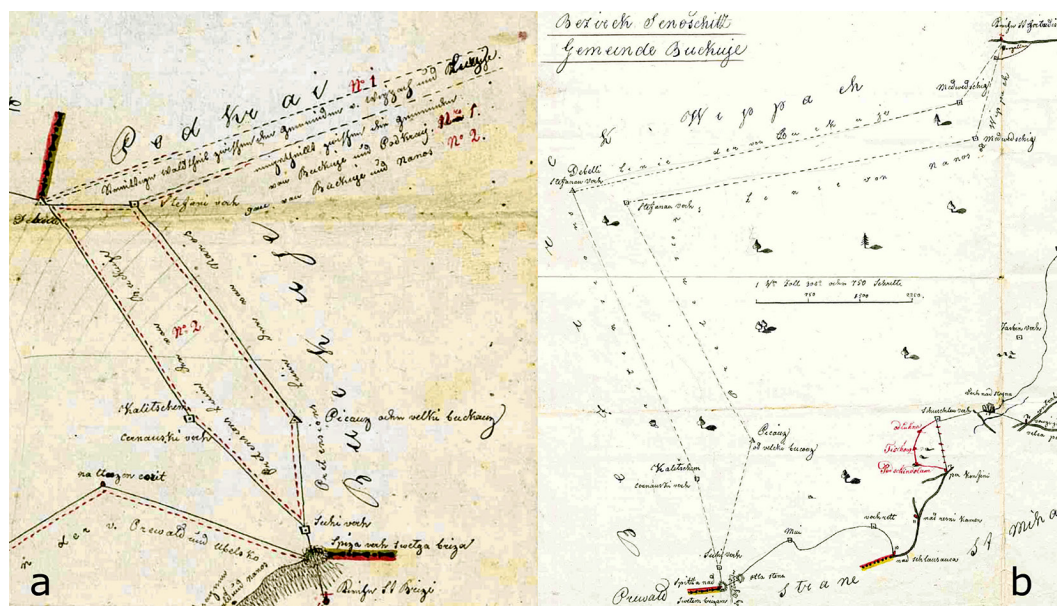
Zgodbe o nedovoljenem sekanju lesa in drugih prigodah v obširnih Windischgrätzovih gozdovih iz obdobja med obema vojnama so se v ljudskem spominu ohranile še do začetka 21. stoletja (Trobič, 2014; Žigon, 1995; Pahor in Hajnal, 1981).

Po drugi svetovni vojni so podkrajски gozdovi in gozdovi sosednjih enot Nadrt, Jama in Hrušica, tako kot vsi drugi veleposestniški gozdovi v Sloveniji, po zakonu o nacionalizaciji z dne 2. 2. 1953 postali splošno ljudsko premoženje in so prišli v upravljanje takratnega Gozdnega gospodarstva Postojna. Po oblikovanju novih gozdnogospodarskih območij leta 1961 so prešli v upravljanje Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin.

Da napisov HL in HW ne moremo zmeraj enačiti z nemškim poimenovanjem za gospodstvo oziroma okraj Jama *Herrschaft Luegg* ali za Logatec *Herrschaft Loitsch* ter za Vipavo *Herrschaft Wippach*, so poskrbeli menjajoči se lastniki tega območja skozi čas. Območje, ki je nekdaj spadalo pod gospodstvo Jama, hkrati z gospodstvi Haasberg, Logatec in Šteberg, je od leta 1846 dalje posedoval knez Weriand Windischgrätz (Rupnik, 2018). Torej bi bili črki L in W, ki ju vidimo na večini obravnavanih mejnikov iz druge polovice 19. stoletja, lahko tudi okrajšavi za njune lastnike, Lanthierije in Windischgrätze. Ker so to obširni gozdovi, še vedno razpotegnjeni po ogromnih parcelah, ki so jih gozdarji razdelili na manjše enote (oddelke in odseke), bi napis H lahko pomenil tudi sečni oddelek *Hiebsfächer*, podobno kot v gozdovih idrijskih rudnikov (Kovač, 2004; Brence et al., 2003), saj je za našo raziskavo pomembna ne le upravna, temveč tudi gozdarska razdelitev na enote. Gozdarske meje so se od nekdaj navezoval na parcelne meje, zato ima večina parcelnih mejnikov v gozdovih tudi vlogo gozdarskih mejnikov (Korošec, 1993; Kozorog, 2008). Vendar lahko govorimo o gozdarski razmejitvi na višji

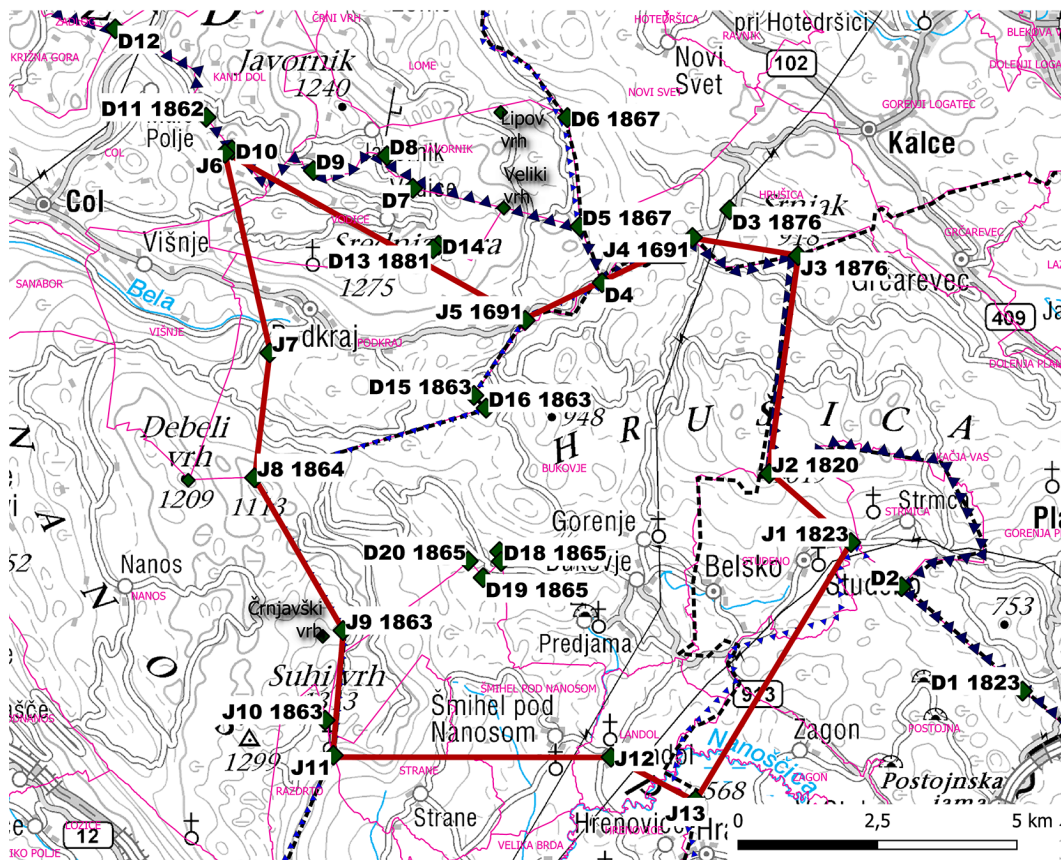
ravni šele po letu 1852, ko so v Avstriji sprejeli gozdarski zakon oziroma gozdni patent, ki je prvič uzakonil razmejevanje vseh gozdov, državnih in zasebnih. Pred tem je bilo urejanje in kartiranje gozdov urejeno le v državnih gozdovih (Korošec, 1993; Gašperšič, 1995). Windischgrätzovi gozdovi v Hrušici, na Nanosu in Javorniku so znani kot drugi veleposestniški kompleks na območju današnje Slovenije, za katerega so v desetletju 1880 izdelali prve gozdarske načrte – prvi načrti so bili za območje notranjskega Snežnika narejeni že leta 1864 (Gašperšič, 1995). Na ohranjenih gozdarskih kartah območja Windischgrätzovih gozdov iz let 1881 in 1906, ki jih hranijo na območni enoti Postojna Zavoda za gozdove Slovenije, ugotovimo, da so to območje takrat še vedno delili na gozdarske enote Jama (*Herrschaft Luegg*), Planina (*Herrschaft Haasberg*) in Logatec (*Herrschaft Loitsch*) (Žigon, 1995; Übersichts-karte ..., 1906; Uibersichts-karte ..., 1881), za katere so v nemščini uporabili enak izraz, kot je takrat označeval upravni okraj ali pred tem gospostvo – *Herrschaft*, čeprav upravni okraj Jama ni več obstajal že od začetka 19. stoletja, saj je njegovo ozemlje spadalo v upravni okraj Senožeče. Te gozdarske enote bomo v članku imenovali gozdarska enota gospostva. Notranjo delitev teh gozdarskih enot gospostev na podrejene revirje oziroma gozdnogospodarske enote Jama, Hrušica, ki sta spadali pod Jamo, in Nadrt ter Podkraj, ki sta spadala pod Vipavo, naj bi vzpostavili že leta 1863 (arhiv ZGS, OE Tolmin in OE Postojna).

Zato so za pravilno identifikacijo pomena napisov odločilnega pomena letnice, ki jih večinoma najdemo zraven napisov na obravnavanih mejnikih, in smeri neba, proti katerim so napisi obrnjeni.

Slika 3: Deli mej katastrskih občin pod Podkrajem, ki so med franciscejsko izmero leta 1824 imele še dve varianti poteka. Izseka iz skic franciscejske zemljiškokatastrske izmere: a) katastrska občina Nanos (vir: SI AS 176/A/A20/s/PG, 1824) in b) katastrska občina Hrušica (vir: SI AS 176/A/A102/s/PG, 1823).

3 REZULTATI

Slika 4: Zeleni rombi so lokacije, obravnavane v članku: J iz preglednice 1, D iz preglednice 2, lokacije brez številke so v besedilu zgolj omenjene (podlaga: DPK 1 : 250.000, GURS).

3.1 Mejniki na nekdanji meji gospostva Jama

Na nekdanji meji gospostva Jama iz leta 1589 še danes stojijo mejniki, ki označujejo meje katastrskih občin. Dva sta iz leta 1691 (slika 4), dva iz leta 1823 (slika 5), kar nekaj jih je iz druge polovice 19. stoletja. V preglednico 1 smo odebeljeno zapisali lokacije, ki so navedene v prejšnjem poglavju v prepisu iz urbarja iz 1589. Zraven smo dodali še druge zelo verjetne mejne točke, ki sta jih ob interpretaciji meje iz urbarja omenila že Rutar (1895) in Rupnik (2018). Najbolj nejasni lokaciji Pri jesenu in Suhi vrh nad Vodicami smo v prvem primeru interpretirali na podlagi starega ledinskega imena, ohranjenega v arhivskih zemljiškokatastrskih načrtih, v drugem primeru pa na podlagi najbolj podobne nadmorske višine in imena »Suhi vrh 1114«, zapisanega na topografiji povojne trigonometrične točke na vrhu hriba Sovič (št. 482-IV-14). Sicer pa v bližini zaselka Suhi vrh nad Vodicami oziroma Colom najdemo še en hrib z imenom Suhi vrh, ki ima nižjo nadmorsko višino, to je 1067 m, in danes stoji dlje od meje katastrskih občin kot vrh hriba Sovič, katerega nadmorska višina je bolj podobna višini, navedeni v prepisu urbarja, ki ga navaja Rutar (1895).

Preglednica 1: Mejniki in trigonometrična znamenja na mejnih točkah nekdanjega gospostva Jama

Št.	Staro ime, današnje ime	Podroben opis mejnika: napisi ⁵	Današnja meja k. o.
J1	Pri lepi jablani (vzhodno od vasi Studeno)	Peterostrani mejnik iz klesanega kamna 39 × 30 × 28 × 25 × 31 cm, visok 88 cm od roba korenike: G.C. H.H. 1823 / G.C. H.H. / Gränzpunct mit Trauni Verch / G.C. H.L. / K.K. BHA 1823. Mejnik ni več na originalni lokaciji.	meja Studeno in Postojna
J2	Sv. Lovrenc (1019 m) nad vasjo Studeno	Napis na kamniti plošči v cerkvi, postavljeni na podstavek ob desni steni cerkvene ladje (prevod B. Premrl ⁶): Št. 1. Zvonik Sv. Lovrenca – četrta mejna točka med gospostvi Postojna, Planina in Jama na podlagi poravnave z /dne/ 16. septembra 1820 za evidenco mejne črte od št. 1 do št. 11 na Travnem vrhu. 1823.	danes okoli 80 m proč tromeja: Studeno, Kačja vas, Bukovje
J3	Srnjak (918 m)	Tristrani mejnik iz klesanega naravnega kamna s presekom 26 × 25 × 25 cm in visok 68 cm: HH (ligatura) 1876 / SW MT / HHL (ligatura). Na vrhu vklesan križ. V betonu na tleh napis: RA 1928 (Triglav et al., 2022b). Mejnik še danes hkrati predstavlja trigonometrično točko 1-III-16.	tromeja Bukovje, Kačja vas in Hrušica
J4	Pri jesenu	Naravna skala s presekom okoli 80 × 80 m in visoka 84 cm z vklesanimi napisi: HL (ligatura) / 1691.I.D / LVEK (VE je ligatura). Na vrhu je ohranjen odlomljen železni reper s premerom 2 cm, ki je bil stabiliziran leta 1956. Mejnik od leta 1994 ni več na originalni lokaciji.	meja Bukovje in Hrušica
J5	Sv. Jedrt v Hrušici, Stara Pošta v Hrušici	Cerkve ni več. Danes je pri gostilni Stara pošta v Hrušici deponiran odbit kos naravne skale s presekom 47 × 90 cm in visok 34 cm s čitljivim napisom ANNO1691 in drugimi deli napisa, ohranjenimi le v fragmentih: [K]ANN [?] DIE I K[?]IH, W[...]M, GEMI[?][...]I[?] WUI. Podrt klesan mejnik z gozdarskimi napisi: c/18	meja Bukovje in Podkraj
J6	Suhi vrh, Sovič (1114 m)	Povojno granitno trigonometrično znamenje točke 482-IV-14 s presekom 15 × 15 cm, visoko 18 cm. V bližini v naravne žive skale vklesani križi, ki predstavljajo meje parcel. Vrh je zelo zarasel.	danes okrog 150 m bolj severovzhodno teče meja med Kanjim Dolom in Colom
J7	Prečni vrh (887 m)	Povojno granitno trigonometrično znamenje točke 489-IV-14 in naravni kamen z vklesanim križem	ni
J8	Štefanov hrib (1113 m)	Dva mejnika iz klesanega kamna: 1) HW 1864 / GO; 2) III HL 1866. Zraven je še povojno granitno trigonometrično znamenje 495-IV-14 (Širca, 2023).	tromeja Nanos, Bukovje, Podkraj

⁵ Pri prepisih napisov v preglednici 1 in 2 smo se skušali držati kratkih navodil iz Premrl (2002) ter Kloos (2024). V okroglih oklepajih smo navedli še, ali so črke izpisane v ligaturi.

⁶ Nro 1. /Kirchthurm von st. Lorenz /- Firirter Gränzpunct zuwi: / Ich den Herſchaften Adels: /berg Haasberg und Lueg / lauth Vergleich von 16ten / September 1820 zur Evi: / denzhaltung der Gränzli / :nie von Nro 1 auf Nro 11 / am Trauni Verch. / J823.

Št.	Staro ime, današnje ime	Podroben opis mejnika: napisi ⁵	Današnja meja k. o.
J9	Veliki Bukovec (1257 m)	Klesan mejnik iz kamna: II. HL. (ligatura) 1863 / II HW. 1863. Na strani z napisom HW je z rdečo barvo dopisano še F. 83.	meja Nanos in Bukovje
J10	Suhi vrh na Nanosu (1313 m)	italijanski zidano-betonski trigonometrični steber, povojna granitna trigonometrična točka in skala širine 60 cm in dolžine 90 cm z vklesanimi napisi: I HL (ligatura) HW. 1863 / 1834 / U / M.R. 1971 / AGO?. / 1885	tromeja Razdrto, Nanos, Bukovje
J11	Sv. Bric na Nanosu	V pročelju cerkve sv. Brica vzdan kamen z vklesanimi znaki	meja Razdrto in Strane
J12	Landol	Verjetno cerkev, mogoče sv. Nikolaj s konca 16. stoletja	ni
J13	Pogled, Pugled (568 m)	Povojno granitno trigonometrično znamenje točke 356-IV-16 (Širca, 2023)	50 m proč meja Hrašče in Hrenovice

Najstarejša mejnika z letnico 1691, to sta mejnika pri Pri jesenu (preglednica 1, št. J4, slika 5a) in pri Stari pošti v Hrušici (št. J5, slika 5b), nista več na originalnih lokacijah. Vendar glede na pripovedovanja domačinov (Premrl, 2024) in analizo arhivskih zemljiškokatastrskih postopkov (PREG, 2024) vemo, do kdaj in kje sta stala prej. Oba sta jo skupila ob delih, povezanih s širitvijo ceste. Odbiti kamen z napisom pri Stari pošti je bil do leta 1980 del dolge žive skale, visoke okoli 80 cm in vzporedne s cesto na območju, imenovanem V rupah, ki se nahaja približno 900 m naprej od Hrušice proti Podkraju. Okrog dela z napisom so pazljivo zvrtili tri vrtine, ki se še danes vidijo na njem (slika 5b), ter napis nepoškodovan odstrelili in ga prepeljali k Stari pošti, živo skalo pa so razstrelili, ker je ovirala vkopavanje plinovoda⁷. Kamen so odložili na območju arheološkega najdišča Ad Pirum le nekaj metrov za gostilno pri Stari pošti. Drugi premaknjeni mejnik je naravna skala z vklesanimi napisi Pri jesenu, ki danes stoji ob zahodni lipi zraven razpela ob cesti Kalce–Podkraj. Razpelo med dvema lipama stoji okrog 100 metrov proti jugozahodu od križišča ceste Kalce–Podkraj z makadamsko Zagorsko cesto; celotno območje ima na TTN5 izpisano ledinsko ime Brunk. Do leta 1994 je ta skala stala kakšnih 20 metrov naprej ob cesti proti Hrušici na točki, kjer meja katastrskih občin Hrušica–Bukovje tvori vogal. Na mejniku so ohranjeni trije napisi: LVEK, HL in 1691.I.D. Prvi je *Luegg*⁸, torej nemško ime za Jama, drugi pomeni *Herrschaft Loitsch*, torej gospostvo Logatec, na katero je takrat tukaj mejila Jama. Tudi ta mejnik je bil napoti pri širjenju in asfaltiranju ceste. Letnica 1691 na obeh mejnikih ustreza letu, ko je bil tedanji lastnik gospostva Jama Janez Gašper Cobenzl imenovan za dvornega svetnika in se je odločil, da bo posestvo prodal in se bo odselil na Dunaj. Sklepamo lahko, da je kot dober gospodar pred prodajo najprej dal postaviti nove mejnike.

Tretji premaknjen mejnik je Pri lepi jablani ob cesti Strmica–Studeno (št. J1, slika 7a). Izklesan je iz kamna in nosi letnico 1823, torej je iz časa franciscejske zemljiškokatastrske izmere, žal pa ne vemo več, kje in do kdaj je prvotno stal. Vmes so ga namreč ukradli in le prizadevnosti domačinov se moramo zahvaliti, da so ga našli in postavili nazaj blizu prejšnje lokacije (Miklavčič, 2012). Ker so vsi trije mejniki premaknjeni, danes napisi na njihovih stranicah ne kažejo več v pravo smer, prav tako nimajo več veljavne vloge v katastru nepremičnin. Kljub temu je mejnik Pri lepi jablani zgleden primer predstavitve geodetske dediščine, saj ob njem stoji razlagalna tabla in je že vpisan v Register kulturne dediščine pod številko 1-23902. Geodetsko dvojno vlogo je imel nekdam le mejnik Pri jesenu, saj je bil v prejšnjem stoletju precej časa tudi višinska točka – reper (PREG, 2024).

⁷ Za skalo je bila luknja, v kateri je bil po ustnem izročilu pokopan vojak. Ob miniranju so odkrili tudi približno 30 centimetrov globoke kolesnice v skalnih tleh.
⁸ V preteklosti niso bili vsi kamnoseki pismeni, zato na starih mejnih kamnih in v drugih napisih večkrat opazimo zamenjane, pomešane ali zrcalno obrnjene črke ter druge pisne napake (Triglav Čekada et al., 2022a; Kloos, 2024).

Slika 5: Najstarejša mejnika gospostva Jama iz leta 1691: a) Pri jesenu in b) pri Stari pošti v Hrušici (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

Nad mejnikom Pri lepi jablani je še vrh Sv. Lovrenca na Hrušici (št. J2, slika 6), kjer je bila razpadajoča trigonometrična točka II. reda št. 335 starejšega tipa stabilizacije, ki so jo v preteklih desetletjih domačini obnovili (Triglav Čekada et al., 2022b). To lokacijo najdemo tudi v popisu triangulacijske izmere z začetka 20. stoletja (Die Ergebnisse ..., 1906). Na sedlu pod vrhom stoji cerkev sv. Lovrenca, ki je ena najstarejših cerkva na Postojnskem – prvič je bila omenjena že leta 1391 (Penko, 2007)⁹. V njej je ohranjena kamnita plošča z napisom, ki pove, da je njen zvonik od leta 1820 mejna točka gospostev Jama, Planina in Postojna (J2, slika 6a). Plošča je bila najprej vzdana v južno fasado cerkve, a je po letu 1955 razpadla na več kosov, nakar so jo restavrirali in prestavili v notranjost cerkve (Premrl, 2024). Napis na njej je zanimiv tudi zato, ker navaja evidenco meje, v kateri je ena izmed krajnih točk Travnj vrh. Na nekdanjih okrajnih mejah iz celotnega 19. stoletja sta v bližini kar dva Travnj vrha, na katerih sta se ohranila tudi dva starejša mejnika. Prvi se nahaja južno nad Ravbarkomando (na sliki 4 in v preglednici 2 je označen s številko D1) in nosi letnico franciscijske zemljiškokatastrske izmere 1823, drugi se nahaja na severu pod Novim Svetom (št. D5, slika 11) ter nosi letnico 1867. Na obeh so napisi, na podlagi katerih bi ju lahko povezali z mejno točko na Sv. Lovrencu. Pravi je južni Travnj vrh, saj na njem najdemo številko XI, ki jo kot krajno točko omenja prav napis na Sv. Lovrencu. Poleg tega je oblika mejnika in napisov na njem enaka kot pri mejniku Pri lepi jablani, ki se nahaja med obema točkama in je na njem prav tako zapisan Travnj vrh. Oblika mejnikov Pri lepi jablani in na Travnem vrhu nad Ravbarkomando je enaka obliki mejnikov na grebenu Javornikov nad Cerknico, ki so prav tako iz časa franciscijske zemljiškokatastrske izmere (slika 7). Kratice in letnice so izpisane z velikimi črkami, imena vrhov so napisana z malimi črkami, ki spominjajo na rokopis. Vsak kamen ima z rimskimi številkami napisano zaporedno številko v določenem odseku; kot rečeno, je na Travnem vrhu številka XI. Vsaj dva mejnika, na Velikem Javorniku (1268 m) (Triglav Čekada in Jenko, 2020) in Velikem Kožljeku (1240 m) (PREG, 2024), imata še danes tudi vlogi mejnikov katastrskih občin in trigonometričnih točk. Mejnik na Velikem Javorniku ima na vrhu vklesan napis MT, kar pomeni vojaško triangulacijo (*Militärische Triangulation*), enako kot mejnik na Srnjaku. To pomeni, da sta imela že ob postavitvi poleg katastrske tudi vlogo trigonometrične točke.

⁹ Penko (2007) navaja, da je bila po ustnem izročilu prvotna cerkev sv. Lovrenca zgrajena na mestu, kjer so pred tem stale nekatere ruševine ali pil, kar je lahko povezano z dokazanimi arheološkimi ostanki antične pozidave na tem mestu. Ostanki antičnega zapornega zidu so ohranjeni tudi na Srnjaku (Penko, 2007). Tako lahko vsaj tri točke nekdanje meje gospostva Jama, poleg zgornjih dveh še zaselek Hrušico, povežemo z rimskim časom, kar spet kaže na zelo dolgo kontinuiteto ohranjanja stalnih točk v prostorskih razmejitvah (Triglav Čekada, 2022).

Kot veljavni trigonometrični točki sta Srnjak in Veliki Javornik dokumentirana tudi v izmeri z začetka 20. stoletja (Die Ergebnisse ..., 1906).

Slika 6: Sv. Lovrenc nad Studenim (foto: N. Širca, 2024): a) tabla v notranjosti cerkve, ki pravi, da je bil zvonik te cerkve mejna točka okrajev Planina, Postojna in Jama že leta 1820, b) pogled na cerkev z zvončnico, c) današnja oblika znamenja na mestu nekdanje trigonometrične točke na vrhu hriba Sv. Lovrenca.

Mejnik na Travnem vrhu nad Ravbarkomando sicer po drugi svetovni vojni ni imel več vloge trigonometrične točke, jo je pa sam vrh vsekakor imel vsaj v času italijanske triangulacijske izmere med obema vojnoma, saj ob klesanem mejniku najdemo še ostanke betonskega italijanskega triangulacijskega stebra pravokotnega preseka, na katerem ni napisov ali letnice. Italijanski triangulacijski stebri imajo velikokrat napis RA (Rete Artiglieria), kar pomeni artilerijska mreža (Triglav Čekada et al., 2022b). Na Srnjaku in Velikem Kožljeku je napis RA dodan na betonski temelj pod ohranjenima starejšima mejnikoma.

Najpomembnejša vloga mejnikov iz leta 1823 Pri lepi jablani, Travnj vrh, Veliki Javornik in Veliki Kožljek je bila razmejitev med upravnima okrajema Postojna in Planina, kar povedo tudi kratice na njih: BHA (*Bezirkshauptmannschaft Adelsberg*) pomeni Postojno, HH (*Herrschaft Haasberg*) pa Planino. Mejnik Pri lepi jablani je bil takrat tromejnik okrajev, zato ima na eni strani dodano še kratico HL, ki v tem primeru pomeni *Herrschaft Luegg*, torej gospostvo Jama, saj je bila meja okrajev Planina (*Haasberg*) in Logatec (*Loitsch*) takrat še na Srnjaku. Vsi imajo na eni strani še kratice K. K. (*kaiserlich und königlich*), ki pomenita cesarsko-kraljevi.

Če nadaljujemo po nekdanji meji gospostva Jama od mejnika Pri lepi jablani proti zahodu, pridemo najprej na vrh Pugled, kjer danes najdemo le povojno trigonometrično točko (Širca, 2023), potem do vasi Landol in Strane, od tam pa se vzpnemo v pobočje Nanosa, kjer je naslednja mejna točka cerkev sv. Brica (št. J11, slika 8). Tudi ta ima, podobno kot cerkev sv. Lovrenca in porušena cerkev sv. Jedri v Hrušici, zelo dolgo zgodovino. Cerkev sv. Brica se prvič omenja kot mejnik med gospostvi v urbarju

Slika 7: Mejniki enake oblike med upravnima okrožjema Postojna in Planina iz leta 1823: a) Pri lepi jablani (foto: M. Triglav Čekada, 2025), b) Travnj vrh nad Ravbarkomando (738 m) (foto: M. Triglav Čekada, 2024), c) Veliki Javornik nad Cerknico (1268 m) (foto: I. Karničnik, 2020) in d) Veliki Kožljek (1240 m) (foto: R. Škafar 2022).

gospostva Jama iz leta 1589 (Penko, 2007). Današnja cerkev pa je novejšega nastanka, saj je leta 1840 grozilo, da se bo stara podrla, zato so jo domačini kasneje preventivno podrli in postavili novo, ki je bila blagoslovljena leta 1880 (Rupnik, 2018). V njeno pročelje je vžidan star kamen z vklesanimi znamenji (slika 8b), za katerega so stari domačini trdili, da je mejni kamen med prej omenjenimi gospodstvi (Penko, 2007). Penko sicer trdi, da očrtani križ, očrtana zvezda, lilija ali helebarda, dve vitici in rožico težko interpretiramo kot mejno znamenje. Vendar sta lilija ali helebarda pogost motiv v grbih gospodstev, zato se mi temu mnenju ne pridružujemo.

Slika 8: Pročelje cerkve sv. Brica v pobočju Nanosa nad vasjo Strane; desno stari kamen, vžidan nad vrati cerkve sv. Brica na Nanosu nad vasjo Strane (foto: N. Širca, 2025).

Od sv. Brica nadaljujemo preko Suhega vrha na Nanosu (1313 m) (št. J10, slika 9a), na katerem danes stojijo povojno granitno trigonometrično znamenje, medvojni italijanski betonski trigonometrični steber ter mejnik, dalje na Veliki Bukovec na Nanosu (št. J9, slika 9b), od tam na Štefanov hrib (št. J8, slika 9c) in Prečni vrh pod Podkrajem (št. J7). Najbolj severna točka zahodne meje gospodstva Jama je bila najverjetneje na Soviču (št. J6). Na naštetih krajih najdemo stare mejnike iz let 1863 in 1864 na Suhem vrhu, Velikem Bukovcu in Štefanovem hribu. Vse te točke so v preteklosti že imele vlogo trigonometričnih točk, že vse od časa franciscejske zemljiškokatastrske izmere naprej, in vse razen Velikega Bukovca so to vlogo ohranile do danes.

Na Prečnem vrhu in Soviču danes najdemo povojni granitni trigonometrični znamenji, v njuni neposredni bližini pa še v žive skale vklesane križe, ki označujejo meje parcel. Po severnem pobočju Soviča teče meja katastrskih občin, ki je prav tako označena z vklesanimi križi. Na eni izmed takih živih skal, dolgi 4 metre in visoki 2 metra, najdemo poleg dveh vklesanih križev še vklesano letnico 1862 (preglednica 2, št. D10, slika 10). Ta potrjuje ustna pričevanja starejših gozdarjev, da so križe na mejah katastrskih občin okoli Javornika nad Črnim vrhom vklesali po zemljiški odvezi (Premrl, 2024). Vkllesane križe, ponekod tudi z vklesanimi gozdarskimi znamenji, najdemo na celotni nekdanji meji okrajnih glavarstev Logatec in Vipava, ki je nastala po letu 1849, vsaj od Velikega Vrha do Zrnetovca.

Slika 9: Mejniki z letnico 1863 ali 1864 na vzhodnem robu pogorja Nanosa: a) I. Suhi vrh na Nanosu (foto: E. Kozorog, 2025), b) II. Veliki Bukovec (foto: E. Kozorog, 2025), c) III. Štefanov hrib (foto: E. Kozorog, 2025), d) IV. Medvejšek jug (foto: M. Triglav Čekada, 2024), e) V. Medvejšek sever (foto: M. Triglav Čekada, 2024) in f) podprt mejnik pod Hrušico (foto: E. Kozorog, 2025).

S Soviča je potem šla stara meja gospodstva Jama na cerkev sv. Jetrte v Hrušici, ki pa je danes ni več. V Hrušici najdemo tudi prej opisani premaknjeni mejnik iz leta 1691. Od tam je meja verjetno sledila stari rimski cesti¹⁰, to je današnji cesti Podkraj–Kalce, po kateri še danes teče meja katastrske občine, in prišla

¹⁰ Triglav Čekada (2022) omenja, da so meje gospodstev velikokrat sledile že dolgo znanim starim razdelitvam prostora, zato upravičeno sklepamo, da je meja že leta 1589 tekla po nekdanji rimski cesti.

na izhodišče pri drugem premaknjenem mejniku z letnico 1691 Pri jesenu. Tudi na tej meji marsikje najdemo v žive skale vklesane križe (PREG, 2024: IDPOS 2375_06025_000.pdf).

Slika 10: V naravno vraščeno skalo vklesan križ in letnica 1862 na severnem pobočju Soviča. Rdeč krog na levi sliki prikazuje lokacijo detajla z letnico, ki je prikazan na desni sliki (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

3.2 Mejniki katastrskih občin iz obdobja po zemljiški odvezi

Na območju Hrušice najdemo še več mejnikov, izklesanih iz naravnega kamna, ali pa živih skal z napisi (preglednica 2). Obravnavali jih bomo po skupinah glede na njihovo starost, saj je od nje odvisno, kaj pomenijo napisi na njih.

Preglednica 2: Drugi ohranjeni mejniki z napisi na območju gozdov Hrušice

Št.	Ledinsko ime	Podroben opis mejnika: napisi	Današnja meja k. o.
D1	Travni vrh (738 m) nad Ravbarkomando	Klesan mejnik s presekom 38 × 30 cm, visok 82 cm od korenike, na vrhu ločno zaključen: N° XI Trauni werch auf N° X–XIII / G.C. HH 1823 / N° XI Trauni Werch auf dem Laussek / K.K. BHA 1823. Na vrhu napis VI. M.O. Zraven je položen spodaj odlomljeni italijanski betonski trigonometrični steber s presekom 38 × 35 cm, visok 40 cm in z ohranjeno luknjo (premer 12 × 12 cm, globina 12 cm) za merilni signal. Na njem ni napisov.	Postojna in Kačja vas
D2	vrtačast svet pod vasjo Strmica	Živa skala s presekom 68 × 45 cm v nivoju tal: vklesano HH. (ligatura) IV.	tromeja Postojna, Kačja vas, Strmica
D3	Kalce 46, ob cesti Kalce–Podkraj pod Srnjakom	Klesan mejnik s presekom 29 × 29 cm, visok okoli 70 cm. Vklesani napisi: HL (ligatura) / + 1876 / SW / T, pod letnico je v kvadratu, narisanim z minijem, dopisana številka 18a.	premaknjen
D4	Pri granati	Zidan ali betonski steber z vbetoniranim zgornjim delom granate iz prve svetovne vojne. Višina 130 cm do roba, dodatnih 30 cm do betonskega vrha in še 30 cm do vrha granate, presek 59 × 59 cm, obseg granate 100 cm. Vdolbeni in z minijem pobarvani napisi: HL (ligatura) / v kvadratu C/1 / 209 + HW, spodaj v kvadratu D/48	tromeja Bukovje, Hrušica in Podkraj

Št.	Ledinsko ime	Podroben opis mejnika: napisi	Današnja meja k. o.
D5	Pod Tisovim gričem	Klesan mejnik s presekom 18×34 cm, visok 56 cm, ločno zaključen, rahlo nagnjen proti severovzhodu: H.L. 1867. / H.W., pod njim v kvadratu C/5	štirimeja Javornik, Novi Svet, Hrušica in Podkraj
D6	Travnj vrh (930 m) nad Novim Svetom	Klesan mejnik s presekom 33×31 cm, visok 65 cm, ločno zaključen: 1867 H.W. / H.L. / v kvadratu 108 / na vrhu vklesan + in samo narisane tri črte 5,5 m proč poveljna granitna trigonometrična točka 222-IV-03 s presekom 15×15 cm, visoka 18 cm. Na živi skali z vpisno knjigo (2,3 m od granitne trigonometrične točke) vklesan in z zbledelim minijem pobarvan križ, na drugi skali (1,5 m stran od granitne trigonometrične točke) še en manjši vklesan križ (premer krakov 6 cm). Križa sta zavarovalni znamenji trigonometrične točke, saj sta vrisana tudi v topografiji.	tromeja Javornik, Novi Svet in Lome
D7	Špik (1189 m) nad Vodicami	Skala, ki se je ne da premakniti, s presekom okoli 30×40 cm. Na vrhu vklesan kvadrat z vklesano številko 30, na strani na glavno obrnjen vklesan napis H×W. 2,1 m proč poveljna granitna trigonometrična točka 231-IV-03, ki gleda 10 cm iz tal.	Javornik in Vodice
D8	Dedni vrh (1217 m) nad Vodicami	Izruvan klesan mejnik, ki ima na eni strani vklesan + in na drugi številko 43. Tri črte, narisane z minijem. 9 m proč poveljna granitna trigonometrična točka 230-IV-03, ki gleda 30 cm iz tal.	Javornik in Vodice
D9	Vrh Loma (988 m) pod kmetijo Jeler pod Javornikom nad Črnim Vrhom	Grobo obdelan naravni kamen 28×28 cm, visok 43 cm, 12×13 cm velikost vklesanega kvadrata, v katerem je vklesana številka 48, vklesan križ, na vrhu samo z minijem narisana pika.	Javornik in Vodice
D10	Severno pod Sovičem nad naseljem Suhi vrh	Živa skala, visoka 2 m in dolga 4 m. Letnica 1862 (višina števil 7 cm) in majhen križ (dolžina krakov 5 cm) sta vklesana na majhen del skale in nista pobarvana z minijem. Na vrhu skale je še en večji vklesan in z minijem pobarvan križ z dolžino krakov 12 cm.	Kanji Dol in Col
D11	Vrh Kapele (1073 m) nad Suhim vrhom	Mejnik iz grobo obdelanega kamna. Vklesani napis: GK 1862 (gozdarji z minijem niso pravilno interpretirali vklesanih utorov), na drugi strani z minijem napisana nadmorska višina 1073 N.V.	Kanji Dol in Col
D12	Zrnetovec (1013 m) nad Malim Poljem	V živo skalo, dolgo 170 in široko 50 cm, vklesano: + HW. 9,5 m proč poveljna granitna trigonometrična točka 480-IV-14 (na topografiji je napačno napisano in narisano, da zraven stoji pokončen mejnik z napisom WH).	štirimeja Križna Gora, Col, Kanji Dol in Zadlog
D13	Vzhodno pobočje Streliškega vrha nad Podkrajem	Grobo obdelana skala, na eni strani vklesan napis HW 1881, na hrbtni strani vklesan +. Na vrhu je bila narisana planinska markacija.	Vodice in Podkraj
D14	Sedlo med Streliškim vrhom in Javorjevim gričem	Groblja, dolga 8,7 m in široka 1 m; na njenem vzhodnem koncu (najdlje od planinske poti) so vložene naravne kamne vklesani: + / HW / v kvadratu 17. Dodatne gozdarske oznake v obliki dveh črt so narisane z minijem.	Vodice in Podkraj
D15	Medvejšek sever (909 m)	Mejnik iz klesanega kamna preseka 23×19 cm, višine 67 cm: V HW 1863 / vklesan kvadrat z napisom C/3 / V HL (ligatura) 1863. Z minijem narisane tri lomljene črte na vrhu mejnika.	Bukovje in Podkraj

Št.	Ledinsko ime	Podroben opis mejnika: napisi	Današnja meja k. o.
D16	Medvejšek jug (921 m)	Mejnik iz klesanega kamna s presekom 17 × 22 cm, višina od roba korenike 60 cm, od tal 82 cm. Vklesani in z minijem pobarvani napisi: IV. HW 1863 / v kvadratu 8/62 / IV. HL (ligatura) 1863. 1 m proti severu ostanek betonskega stebrička s presekom 25 × 25 cm, visokega 45 cm. Vdelan ohranjen del napisa: kvadrat, v katerem je c/1. Nekaj metrov naprej proti severu povojna granitna trigonometrična točka 408-IV-16, ki gleda 13 cm iz tal, s presekom 15 × 15 cm.	Bukovje in Podkraj
D17	V kotah 1	Mejnik iz klesanega kamna s presekom 21 × 24 cm, visok 50 cm, zgoraj raven: HL. (ligatura) 1865 / S.P. (višina napisa HL 10 cm, višina letnice 8 cm).	parcelna meja
D18	V kotah 2, bližje nanoški cesti	Mejnik iz klesanega kamna s presekom 22 × 24 cm, višina 64 cm, na vrhu raven, zelo nagnjen: HL. (ligatura) 1865 / S.P. / S.M. (višina napisa HL 10 cm, višina letnice 8 cm).	Bukovje in Šmihel pod Nanosom
D19	Na križu	Mejnik iz klesanega kamna preseka 22 × 24 cm, visok 31 cm, zgoraj raven: HL. (ligatura) 1865 / S.M. / S.St. (višina napisa HL 10 cm, višina letnice 7 cm).	Bukovje in Šmihel pod Nanosom
D20	Pri jami Hram	Mejnik iz klesanega kamna s presekom 31 × 35 pri tleh in 23 × 27 cm zgoraj, visok 70 cm, zgoraj raven: HL. (ligatura) 1865 / S.St. (višina napisa HL 10 cm, višina letnice 7 cm).	Bukovje in Šmihel pod Nanosom

Začnimo na severu. Mejnika na Travnem vrhu nad Novim Svetom (št. D1, slika 11b) in pod Tisovim gričem (št. D5, slika 1b), oba iz leta 1867, sta bila postavljena v letu zadnjega spreminjanja mej okrajnih glavarstev in okrajev, ki je tod potekalo leta 1867 (Holz, 1986). Oba mejnika sta ločno zaključena ter imata napisa HL in HW, na njiju so ohranjene tudi vklesane gozdarske oznake. Napisa HL in HW pod Tisovem gričem bi še lahko pomenila mejo med okrajnim glavarstvom Logatec in okrajem Vipava, vendar enaka napisa s Travnega vrha to domnevo spodbijata, saj Travni vrh takrat ni več mejil na okraj Vipava. Zato preostane le možnost, da sta ta dva mejnika predstavljala mejo med takratnima gozdarskima enotama najvišje ravni – gozdovi določenega lastnika ali nekdanjega gospodstva. Na to nakazuje tudi dejstvo, da tod še danes poteka meja najvišje upravne razdelitve gozdov, to je meja med gozdnogospodarskimi območji (Pregledovalnik podatkov o gozdovih, 2024; Gašperšič, 1995). V tem primeru torej napisa pomenita gozdarski enoti gospodstev Vipava in Logatec, torej *Herrschaft Wippach* in *Herrschaft Loitsch*. Tudi smeri neba, proti katerim so obrnjeni napisi, HW proti zahodu in HL proti vzhodu, potrjujejo to sklepanje.

Enako lahko pojasnimo napisa HW in HL na mejniku Pri granati (št. D4, slika 1d), ki so ga na mestu, kjer je prej že stal mejnik katastrskih občin, kar je evidentirano v zemljiškokatastrskih načrtih od franciscejske izmere naprej, postavili po prvi svetovni vojni. Datiramo ga lahko po vridani granati iz prve svetovne vojne, po tem, da je ulit iz betona in po podobnem preseku, kot ga imajo italijanski betonski triangulacijski stebri iz istega obdobja, ki so podrobneje opisani v Triglav Čekada et al. (2022b). Prav tako kot na prejšnjih dveh so tudi na tem mejniku ohranjene dodatne gozdarske oznake. Napis HW je obrnjen proti zahodu, napis HL pa proti vzhodu.

Na Srnjaku (preglednica 1, št. J3, slika 12a) na vzhodni meji nekdanjega gospodstva Jama stoji mejnik s trikotnim presekom in napisi HH, HL, SW MT iz leta 1876. V tem času je bil Srnjak samo vogal na meji med okrajnima glavarstvom Postojna in Logatec ter okrajema Senožeče in Planina. Hkrati je takrat

Slika 11: Levo mejnik na Travnem vrhu (930 m) nad Novim Svetom, desno na pobočju Streliškega vrha (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

predstavljaj in še danes predstavlja tromejo katastrskih občin, zato ima trikoten presek. Do leta 1849 je označeval še tromejo okrajev Senožec, Logatec in Planina. Če upoštevamo še prestavljeni mejnik z isto letnico 1876 in vklesanima napisoma HL in SW (preglednica 2, št. D3, slika 12b) s travnika pred hišo Kalce 46, ki se lepo vidi kar s ceste Kalce–Podkraj, lahko ponovno sklenemo, da se tudi v teh dveh primerih napisi nanašajo na mejo gozdarske enote gospodstva, saj so po pričevanjih domačinov ta mejnik prenesli na današnje mesto z nekaj sto metrov oddaljene lokacije iz bližnjih gozdov (Premrl, 2024). To pomeni, da je moral stati nekje na današnji meji gozdnogospodarskih območij Ljubljana in Postojna, ki teče kakšnih sto metrov proč od travnika proti vzhodu. Hkrati je bila to nekdanja meja obširnih Windischgrätzovih gozdov, ki danes zaznamuje le parcelno mejo in ne meje katastrskih občin (Übersichts-karte ..., 1906; Uibersichts-karte ..., 1881). Zato napis SW najverjetneje lahko povežemo z latinskim poimenovanjem za gozd, torej *Silva Windischgrätz*, HH, HL in HHL pa so v tem primeru ponovno okrajšave za gozdarske enote gospodstev. HL na mejniku Kalce 46 torej pomeni *Herrschaft Loitsch*, HHL na Srnjaku prav tako, saj napis gleda proti vzhodu. Srnjak je še leta 1881 označeval tromejo gozdarskih enot gospodstev v Logatec, Planina in Jama (Übersichts-karte ..., 1881).

Podobno je s klesanimi mejniki na obeh ramah Medvejska iz leta 1863 (št. D15 in D16), na Štefanovem hribu iz leta 1864 (št. J8), na Velikem Bukovcu iz leta 1863 (št. J9) ter napisom, vklesanim v skalo na Suhem vrhu na Nanosu (št. J10) na zahodnem delu nekdanjega gospodstva Jama (slika 9). K tem moramo prišteti še podrt klesan mejnik pri Hrušici, pri katerem je del z letnico danes odbit ali skrit v zemlji (slika 9f). Tudi tu poleg napisov HW in HL najdemo vklesane še dodatne gozdarske oznake ter zaporedne številke mejnikov. Nepoškodovane so se ohranile vse zaporedne številke od I na Suhem vrhu do V na severnem Medvejsku. Letnica 1863 izdaja, do so jih postavili takrat, ko so dokončno uredili mejo med Windischgrätzi in Lanthieriji (Rutar, 1895). Zato tudi tod lahko kratiko H razlagamo kot mejo gozdarskih enot gospodstev. Ker kratice HW gledajo proti Nanosu, HL pa proti Hrušici, sklepamo, da napisa pomenita gozdarski enoti gospodstev *Herrschaft Wippach* in *Luegg*. Tudi

na teh štirih lokacijah so že pred letom 1863 morali stati predhodni mejniki, saj so že na franciscejskih zemljiškokatastrskih načrtih označene s topografskim znakom za točko, na kateri so izvajali grafično triangulacijo. Z enakim topografskim znakom sta označena tudi Debeli vrh (1209 m) in Črnjavški vrh (1265), ki sta zahodna soseda vrhov Štefanov hrib in Veliki Bukovec ter sta na sliki 3, ki prikazuje dve varianti zahodne meje okraja Bukovje leta 1823, prikazana kot druga varianta zahodne meje katastrske občine Bukovje. Oba sta ohranila vlogo trigonometričnih točk: na prvem je ohranjen italijanski betonski triangulacijski steber (Širca, 2023), na drugem pa povojno granitno trigonometrično znamenje. Mejniki na njiju ne najdemo.

Slika 12: Dva mejnika z letnico 1876: levo na Srnjaku, desno na Kalcah 46 (foto: M. Triglav Čekada, 2021).

Če si podrobno ogledamo zahodno mejo nekdanje gozdarske enote gospodstva Jama na preglednih gozdarskih kartah Podkraja (1964), Nanosa (1966) in Distretto Forestale Podicrai del Piro (n.d.), opazimo, da je večina zgoraj obravnavanih mejnikov na njih že označenih. Zato smo na terenu preverili še mejo katastrske občine Bukovje s Šmihelom pod Nanosom, kjer je na gozdarski karti Nanosa (1966) izrisanih šest lokacij z oznako HL. Te lokacije so na koncu Črnjavške doline deloma na meji katastrske občine Bukovje in deloma na parcelni meji, ki omejuje nekdanje Windischgrätzve gozdove. V naravi na štirih lokacijah še vedno najdemo klesane mejnike z letnico 1865 in napisom HL (slika 1c, slika 13). Tudi ta napis pomeni gozdarsko enoto gospodstva Jama (*Herrschaft Luegg*). Na drugih straneh ohranjenih mejnikov najdemo še napise S.St.¹¹, S.M. in S.P., ki jih lahko interpretiramo kot gozd (*Silva*) vasi Strane, Šmihela pod Nanosom in Pristave. Mejniki so se ohranili v bližini gozdarskih vlak, kjer ni veliko prometa. Mejniki pa nismo našli na presečišču meje katastrske občine s šmihelsko potjo in na presečišču parcelne meje s krožno cesto v Leščevju, ki sta zraven dveh razmeroma prometnih gozdarskih cest, na katerih redno prihaja do sprememb.

¹¹ t je izpisan kot i z zvezdico na vrhu.

Slika 13: Mejniki z letnico 1865 na koncu Črnjavške doline: a) V kotah 1, b) delno podrt mejnik V kotah 2 in c) Na križu (foto: M. Triglav Čekada, 2025).

3.2 Druga mejna znamenja na mejah katastrskih občin v bližini

V bližini nekdanjega gospostva Jama so še drugi v žive skale vklesani napisi HW in HH, ki pa so brez letnic, zato jih je težje interpretirati. Tako najdemo vklesan napis HW na Špiku nad Vodicami (št. D7, slika 14a), na Zrnetovcu nad Malim Poljem (št. D12, slika 14c), na pobočju Streliškega vrha (št. D13, slika 11b), na sedlu med Streliškim vrhom in Javorjevim gričem nad Podkrajem (št. D14, slika 14b) ter drugod. Večinoma gre za napise, vklesane v žive skale ali na tleh ležeče kamne, zraven je vedno vklesan še križ in praviloma nimajo letnice. Ker Zrnetovec nad Malim Poljem ter Streliški vrh nad Podkrajem nikoli nista bila del Windischgrätzovih gozdov, lahko upravičeno domnevamo, da ti križi na mejah katastrskih občin povedo, da se meja označenih katastrskih občin nahaja znotraj upravnega okraja Vipava. Torej v tem primeru *Herrschaft Wippach* označuje upravni okraj. Na to kaže tudi dejstvo, da so vse te lokacije že označene s kartografskim znakom za mejnik na franciscejskih katastrskih načrtih, torej so jih obravnavali kot mejne točke že leta 1823. Kajti takrat čez Špik nad Vodicami in Zrnetovec ni tekla nobena okrajna meja, mejni točki okrajnega glavarstva sta ta vrhova postala šele leta 1849.

Edini izmed prej navedenih mejnikov, ki ima letnico, je na pobočju Streliškega vrha (št. D13). Še pred kakšnimi dvajsetimi leti, to je v času, ko so vzpostavljali *Hribi.net*¹², je bil mejnik še vsajen, danes pa je izrivan. Ker greben Streliškega vrha ni nikoli stal na nobeni okrajni meji, bo tudi za mejnika D12 in D13 veljalo, da vklesani napis HW pomeni, da je meja te katastrske občine znotraj okraja ali gozdarske enote gospostva Vipava.

Podobno najdemo v bližini vzhodne meje nekdanjega gospostva Jame na mejah katastrskih občin v živo skalo vklesan napis HH (št. D2, slika 14d), ki pomeni, da se smo znotraj upravnega okraja Planina (*Herrschaft Haasberg*) ali na njegovi meji.

Na celotnem območju najdemo še druge, iz naravnega kamna grobo izklesane mejnike katastrskih občin, ki hkrati označujejo gozdarske meje (slika 15). Nekateri mejniki, na primer na vrhu Kapele pod Javornikom nad Črnim vrhom (št. D11, slika 15a), imajo v napisih črko G, kratico za *Gemeinde*, s katero so označevali mejnike katastrskih občin ali agrarnih skupnosti tudi drugod po Primorskem v času franciscejske in reambulančne zemljiškokatastrske izmere (npr. Triglav Čekada et al. 2022a; Triglav Čekada in Bratož-Ježek, 2024). Torej GK v tem primeru pomeni *Gemeinde* Kanji Dol.

¹² https://www.hribi.net/slika_pot/podkraj_streliski_vrh_hrusica_vzhodna_pot/65532.

Slika 14: V žive skale vklesani napisi HW: a) Špik nad Vodicami, b) sedlo pod Streljškim vrhom, c) Zrnetovec in d) vklesan napis HH na tromeji katastrskih občin pod Strmico (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

Slika 15: Grobo obdelani mejniki z vklesanimi številkami in križi na južnem pobočju Javornika nad Črnim Vrhom: a) vrh Kapele z vklesanimi napisom GK in letnico 1862, b) izpuljen mejnik na Dednem vrhu, c) vrh Loma (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

4 RAZPRAVA IN SKLEP

S preučevanjem zgodovinskih sprememb upravnih delitev območja gozdov Hrušice in njene okolice, menjav lastnikov, nekdanjih gozdarskih razmejitev tega območja in na podlagi ustnih pričevanj informatorjev (Premrl, 2024) nam je uspelo razložiti pomen napisev na ohranjenih starih klesanih mejnikih in v napisih, vklesanih v žive skale iz let 1691, 1823, 1863, 1865, 1867, 1876 in 1881. Predstavljeni mejniki, razen štirih, ki so bili premaknjeni, so večinoma še danes veljavni mejniki katastrskih občin in hkrati gozdarskih delitev gozdov. Nekateri izmed teh mejnikov pa so imeli ali še vedno imajo vlogo trigonometričnih točk. Le eden izmed obravnavanih mejnikov je nekoč imel tudi vlogo reperja. Na večini obravnavanih mejnikov so napisi HL, HH in HW, ki so kratice za nemška poimenovanja gospostev, upravnih okrožij ali kasnejših gozdarskih enot gospostev s tega območja: prvi napis lahko pomeni Jamo (Predjamo) – *Herrschaft Luegg* ali Logatec – *Herrschaft Loitsch*, drugi Planino – *Herrschaft Haasberg*, tretji pa Vipavo – *Herrschaft Wippach*. Ime okraja Jama se je ohranilo v poimenovanjih gozdarskih enot nekdanjih gospostev do začetka 20. stoletja, čeprav so upravna gospodstva ukinili konec 18. stoletja, sam upravni okraj Jama pa v prvi četrtini 19. stoletja.

Največje število mejnikov z letnicami se je ohranilo iz druge polovice 19. stoletja, ko so veleposestniški lastniki gozdov Hrušice Windischgrätzki usklajevali mejo svojih obsežnih gozdov z novimi meji. Po zemljiški odvezi leta 1848 so namreč v letu 1863 uveljavili zakonske predpise, ki so omogočili, da je del gozdov, v katerih so vaške skupnosti, danes poimenovane agrarne skupnosti, že prej uživale skupne pašne pravice, prešel v njihovo skupno vaško lastnino (Kocjančič, 2022; Gašperšič, 1995). Približno takrat, leta 1852, pa so sprejeli tudi gozdarski patent, ki je prvič uzakonil razmejevanje zasebnih gozdov, torej tudi veleposestniških gozdov (Korošec, 1993; Gašperšič, 1995). Na območju okrog Sv. Lovrenca se je v zvezi s tem ohranilo še precej izročila o večji dobičkonosnosti dela v Windischgrätzovih gozdovih v primerjavi z gospodarjenjem v lastnih gozdovih in o domnevnih oškodovanjih, če vaški župani v postopkih urejanja skupne lastnine niso bili dovolj prizadevni (Žigon, 1995; Pahor in Hajnal, 1981).

Vendar tudi obravnavani mejniki skrivajo zanimive zgodbe. Verjetno sta najbolj zanimiva najstarejša mejnika gospodstva Jama iz leta 1691, ki žal ne stojita več na prvotnih mestih. Njuno postavitve namreč lahko pripišemo nameri takratnega lastnika gospodstva Janeza Gašperja grofa Cobenzla, da bo gospodstvo prodal, saj je prav v tistem letu postal dvorni svetnik na Dunaju. Prodaja je bila izvedena leta 1711, že dobrih deset let kasneje pa je posestvo odkupil nazaj. Po izumrtju rodbine Cobenzl leta 1810 je posestvo podedoval grof Coronini, ki se je potem v letu 1820 zapletel v spor glede meje na Sv. Lovrencu. Materialna priča tega je napisna plošča v cerkvi sv. Lovrenca nad Studenim, ki sporoča, da so se 16. septembra 1820 dogovorili, da je zvonik te cerkve ena izmed mejnih točk gospodstva Jama. Mejniki iz leta 1863 na vzhodnem predgorju Nanosa (na dveh ramah Medvejska, na Štefanovem hribu, Velikem Bukovcu in Suhem vrhu na Nanosu) bi nam lahko kaj več povedali tudi o dolgoletnih sporih glede zahodne meje nekdanjega gospodstva Jama, ki jo je takrat dokončno uskladir Windischgrätz.

Poleg predstavljenih mejnikov lahko na tem območju najdemo še druge geodetske točke, ki skrivajo zanimive zgodovinske ali tehniške zgodbe, vendar bi njihova sistematična obravnava preseгла obseg tega članka. Zato smo italijanske betonske trigonometrične stebre iz obdobja med obema vojnama (Triglav Čekada et al., 2022b) omenili le, če so na istih vrhovih kot tukaj obravnavani starejši mejniki.

Vsekakor se jih je na obravnavanem območju ohranilo še veliko več: na sliki 16a navajamo primer Streliškega vrha nad Podkrajem. Prav tako nismo omenili manjših betonskih stebričkov z napisom CSdP in letnico 1934, katerih ostanke najdemo na primer na Lipovem vrhu nad Petelinovo bajto (slika 16b) in na Velikem vrhu nad Hrušico; najverjetneje so to trigonometrične točke posebne gozdarske izmere gozdov Hrušice.

Slika 16: a) italijanski betonski trigonometrični steber višine 110 cm na Streliškem vrhu, b) manjši betonski stebriček višine 52 cm na Lipovem vrhu (foto: M. Triglav Čekada, 2024).

Na koncu je treba omeniti, da območje lahko skriva še druge zanimive mejne kamne na mejah nekdanjih Windischgrätzovih gozdov, ki jih tukaj nismo opisali, ker smo se s terenskim delom, na podlagi katerega je nastal pričujoči članek, najprej osredotočili na nekdanje upravne okrajne meje v bližini nekdanjega gospostva Jama. Šele med raziskavo smo ugotovili, da podobne mejnike lahko najdemo na mejah Windischgrätzovih gozdov tudi znotraj nekdanjega gospostva Jama. Tukaj smo predstavili štiri ohranjene mejnike na koncu Črnjavške doline v bližini Predjame, verjetno pa se jih je ohranilo še več. Zato lahko ta popis ohranjenih mejnikov z območja gozdov Hrušice štejemo tudi kot podlago, ki bo spodbudila nadaljnje raziskave tega območja.

Zahvala

Najlepše se zahvaljujemo vsem informatorjem, ki so Božidarju Premrlu v preteklih desetletjih posredovali podatke o obstoju različnih geodetskih znamenj na tem območju, za dostop do arhivskih gozdarskih kart pa še Zavodu za gozdove Slovenije, območnima enotama Tolmin in Postojna.

Delo je delno nastalo v sklopu aplikativnega raziskovalnega projekta L2-50090: *Geodetska znamenja kot materialni pričevalci razvoja geodetskih mrež na Slovenskem*, ki ga financirata Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije ter Geodetska uprava Republike Slovenije.

Literatura in viri:

- Brence, S., Cankar, V., Kavčič, I., Kovač, J., Pirč, J., Pišlar, I., Šulgaj, A. (2003). *Zgodovina zemljemstva na Idrijskem in Cerkljanskem*. Idrija: Muzejsko društvo.
- Die Ergebnisse der Triangulierungen des K. u. K. (1906). Band V. Dunaj: Militär-Geographischen Institutes.
- Dolinar, F. M., et al. (2011). *Slovenski zgodovinski atlas*. Ljubljana: Nova revija.
- eZKN (2024). eZKN – Pregledovalnik arhivskih zemljiškokatastrskih načrtov, ver. 1.0. Geodetska uprava Republike Slovenije. <https://geohub.gov.si/ghapp/ezkn/index.html>, pridobljeno 20. 12. 2024.
- Gašperič, F. (1995). *Gozdnogospodarsko načrtovanje v sonaravnem ravnanju z gozdovi*. Ljubljana: Biotehnična fakulteta, Oddelek za gozdarstvo.
- Holz, E. (1986). Okrajna glavarstva in okrajni glavari na Notranjskem v drugi polovici 19. stoletja (Teritorialne spremembe in upravna ureditev). *Notranjski list III*, 85–98.
- Kloos, R. M. (2024). *Uvod v epigrafiko srednjega in zgodnjega novega veka*. Ljubljana: Založba ZRC.
- Kocjančič, V. (2022). Poznane neznanke: srenje – jusi – komunele. Trst: Založništvo tržaškega tiska ZTT-EST.
- Korošec, B. (1993). *Gozdovi Slovenije skozi čas*. Prostorske registrature in mapiranje gozdov do leta 1828. Ljubljana: Kmečki glas.
- Kovač, J. (2004). Nastanek in razvoj notranje delitve idrijskih erarnih gozdov. *Gozdarski vestnik*, 62 (9), 400–401.
- Kovač, M. (2018). Slovensko gozdnogospodarsko načrtovanje na razpotju: zgodovina gozdnogospodarskega načrtovanja (prvi del). *Gozdarski vestnik*, 76 (7–8), 279–291.
- Kozorog, E. (2008). Mejna znamenja na Severnem Primorskem. *Goriški letnik: zbornik Goriškega muzeja*, 32, 77–90.
- Miklavčič, A. (2012). *Odmevi iz Podgore*. Postojna: Galerija 2.
- Otorepec, B. (1972). Iz zgodovine Gornjega Logatca. *Kronika*, 20 (3), 129–138.
- Pahor, M., Hajnal, I. (1981). *Po jamborni cesti ... v mesto na peklu*. Ljubljana: Prešernova družba.
- Penko, A. (2007). Naše korenine: sledovi davnine na obrobju Pivškega. *Vrhnika: Galerija 2*.
- Preinfalk, M. (2022). *Družina Cobenzl na Kranjskem*. V: F. Vidič, A. Stasi (ur.). *I Cobenzl: una famiglia europea tra politica, arte e diplomazia (1508–1823)*. Roma: Lithos; Gorizia: Archivio di Stato di Gorizia, zv. 1, 441–456.
- Premrl, B. (2024). *Mejniki – izpisi iz terenskih zvezkov in drugega gradiva*. Osebna korespondenca.
- Premrl, B. (2002). Prispevek k metodologiji opisovanja srednjeveških in (zgodnje) novoveških napisov oz. napisnih kamnov v Sloveniji. V: *Dnevi kamna v Štanjelu*. Združenje zgodovinskih mest Slovenije, 21–27.
- Pregledovalnik podatkov o gozdovih (2024). *Zavod za gozdove Slovenije*. <https://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>, pridobljeno 20. 12. 2024.
- PREG (2024). <http://prostor3.gov.si/preg/#>, pridobljeno 20. 12. 2024.
- Rutar, S. (1895). *Schloss und Herrschaft Lueg*. Mitteilungen des Musealvereines fur Krain, VIII, 2, 45–57.
- Rupnik, F. (2018). *Zgodovina hrenoviške župnije*. Koper: Ognjišče (original iz leta 1935).
- Stopar, I. (2001). *Predjamski grad*. Postojna: Postojnska jama, turizem, d. d.
- Slak, J., Triglav, J., Koračin, K., Ravnihar, F. (2020). *Slovenska zemlja na katastrskih načrtih*. Ljubljana: GURS.
- Širca, N. (2023). *Pregled ohranjenosti točk državnih trigonometričnih mrež IV. reda v okolici Postojne*. Diplomsko naloga. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.
- Triglav Čekada, M. (2023). *Meje katastrskih občin pod Krimom: po sledih meje med Bistro in Engelshausi iz leta 1726*. *Geodetski vestnik*, 67 (3), 325–342. DOI: <https://dx.doi.org/10.15292/geodetski-vestnik.2023.03.325-342>
- Triglav Čekada, M., Lojk, I., Škafar, R., Stopar, B. (2022b). *Značilnosti stabilizacij trigonometričnih točk na Primorskem*. *Geodetski vestnik*, 66 (2), 189–219. DOI: <https://dx.doi.org/10.15292/geodetski-vestnik.2022.02.189-219>
- Triglav Čekada, M. (2022). *Meje katastrskih občin in rimske ostaline*. *Geodetski vestnik*, 66 (4), 553–561.
- Triglav Čekada, M., Rože, A., Škafar, R. (2022a). *Mejna znamenja katastrskih občin na Krasu, Matarskem podolju in v Brkinih: med dejstvi in mitologijo*. *Geodetski vestnik*, 66 (3), 367–386. DOI: <https://dx.doi.org/10.15292/geodetski-vestnik.2022.03.367-386>
- Triglav Čekada, M., Jenko, M. (2020). *Načini stabilizacije trigonometričnih točk skozi čas v Sloveniji*. *Geodetski vestnik*, 64 (4), 469–488. DOI: <https://dx.doi.org/10.15292/geodetski-vestnik.2020.04.469-488>
- Trobič, M. (2014). *Še vedno na prepihu: Pripovedi iz dežele med Logatcem in Črnim Vrhom, Uncem in Rovtami*. Zbirka glasovi. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Umek, E. (1982). *Reformirani urbarji deželno knežjih gospodstev na Kranjskem*. *Zgodovinski časopis*, 36 (4), 311–320.
- Valenčič, V. (1995). *Statistični prikaz zemljiških gospodstev na Kranjskem ob koncu 18. stoletja*. *Zgodovinski časopis*, 49 (3), 399–409.
- Vetrih, J. (2013). *Lantieri*. Slovenska biografija. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU. <http://www.slovenska-biografija.si/rodaina/sbi921210/#primorski-slovenski-biografski-leksikon>, pridobljeno 5. 12. 2024.
- Zadnikar, M. (1965). *Predjamski grad*. Ljubljana: Tone Tomšič.
- Žigon, T. (1995). *Grad Haasberg in knezi Windischgraetz*. 2. izdaja. Logatec: Mali.
- Žontar, J. (1980). *Nastanek in razvoj upravnih okrajev na Slovenskem do leta 1848*. *Zgodovinski časopis*, 34 (1–2), 119–155.
- Wikipedia. *Johann Caspar II. Graf Cobenzl*, https://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Caspar_II._Graf_Cobenzl, pridobljeno 30. 6. 2024.
- Pregledna gozdarska karta gozdnogospodarske enote Postojna, revir Nanos (1964). *Merilo 1 : 10.000*. Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Postojna.
- Pregledna gozdarska karta gozdnogospodarske enote Podkraj (1966). *Merilo 1 : 10.000*. Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Tolmin.
- Distr. Forest. Podicrai del Piro (n.d.). *Proprieta' di S.A.S. Dot. Ugo V. Principe di Windisch-Graetz*. *Merilo 1 : 25.000*. Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije,

Območna enota Tolmin.

Übersichts-karte der Herrschaft Haasberg – Luegg – u. Loitscher – forste (1906).
Merilo 1 : 46.000. Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Postojna.

Übersichts-karte der Herrschaft Haasberg forste (1881). Merilo 1 : 40.000. Arhiv
Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Postojna.

Triglav Čekada M., Kozorog E., Premrl B. (2025). Mejniki gospostva Jama (Luegg) v gozdovih Hrušice. Geodetski vestnik, 69 (2), 180-204.
DOI: <https://doi.org/geodetski-vestnik.2025.02.180-204>

doc. dr. Mihaela Triglav Čekada, univ. dipl. inž. geod.
Geodetski inštitut Slovenije in Univerza v Ljubljani, Fakulteta za
gradbeništvo in geodezijo,
Jamova cesta 2, 1000 Ljubljana
e-naslov: mihaela.triglav@gis.si

Božidar Premrl, univ. dipl. lit. comp.
Resljeva cesta 36, Ljubljana
e-naslov: bozidar.premrl@siol.net

Edo Kozorog, univ. dipl. inž. gozd.
Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Tolmin
Tumov drevored 17, 5220 Tolmin
e-naslov: edo.kozorog@zgs.si